

مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران

درخواست ارائه پیشنهاد پژوهشی (RFP)

راهکارهای افزایش منزلت اجتماعی ایتارگران شهر تهران

کمیته مطالعات برنامه راهبردی و عملیاتی

دی ماه ۱۳۹۴

بسمه تعالی

عنوان پروژه:

راهکارهای افزایش منزلت اجتماعی ایثارگران شهر تهران

۱. بیان و تشریح مسأله

ایثارگران (که بنابر تعریف، شامل شهدا، افراد مفقودالثر، جانبازان، اسراء، آزادگان و رزمنده‌ها می‌شود)، جزء آن دسته از گروه‌های اجتماعی هستند که با گذشت زمان و تغییر فضای سیاسی و اجتماعی کشور، به مرور به حاشیه رانده شده و نقششان در حافظه جمعی کم‌رنگ‌تر شده‌است. برآیند این تغییرات سیاسی و اجتماعی را می‌توان کاهش منزلت اجتماعی ایثارگران دانست. به این معنا که به مرور زمان و پس از گذشت ۲ دهه از دوران دفاع مقدس، منزلت آن‌ها در میان اقشار مختلف اجتماعی رو به افول نهاده‌است و کمتر دیده می‌شود که جزء گروه‌های مرجع جوانان شناخته شوند. این در حالی است که ایثارگران، عاملان و حاملان فرهنگ انقلاب و جهاد و ایثار و مقاومت هستند. عمل آن‌ها به فرایض دینی و اوامر ولایت و دستاوردهای ناشی از آن و همچنین تجارب آن‌ها، از جمله ذخایر ارزشمند ایران اسلامی می‌باشد. بنابراین، می‌توان گفت که ایثارگران، ظرفیت‌های بالقوه فرهنگی و اجتماعی موجود در جامعه هستند که در حال حاضر چنانچه بایسته و شایسته آن‌ها و نیازهای اجتماعی ما می‌باشد، مورد توجه قرار نگرفته‌اند.

حال پرسش پیش رو این است که شهرداری تهران به عنوان یک نهاد اجتماعی با چه ساز و کاری می‌تواند به این مسئله ورود کند و از طریق چه اقداماتی می‌تواند به افزایش منزلت اجتماعی ایثارگران کمک کند. این مسأله از آن جهت حائز اهمیت است که در سال‌های گذشته ورود نسنجیده و اقدامات نامناسب نهادهای عمومی و دولتی نتیجه عکس داده و وجهه شهدا و ایثارگران را در نزد عموم مردم مخدوش کرده‌است. از دیگر سو، به دلیل برخی مشکلات موجود و برای پرهیز از مداخله مستقیم، امکان استفاده از ظرفیت سازمان‌های مردم‌نهاد نیز یکی از مسائلی است که می‌توان در امر افزایش منزلت اجتماعی ایثارگران از آن استفاده نمود. لذا ضرورت دارد پژوهش حاضر با عنایت به این مسئله، به ارائه راهکارهای عملیاتی و اجرایی بپردازد، بدون آنکه در دام پیشنهادات کلیشه‌ای و فضای تبلیغاتی و ایدئولوژی‌زده گرفتار آید.

۲. اهداف

هدف کلی:

- ارائه راهبردها و راهکارهای مناسب برای ارتقای منزلت اجتماعی ایثارگران شهر تهران

اهداف جزئی:

- تبیین تئوریک مساله منزلت اجتماعی و ارائه مدل مفهومی در این خصوص
- ارائه شاخص‌های کمی به منظور سنجش وضعیت منزلت اجتماعی ایثارگران در حیطه وظایف و ساختار شهرداری تهران
- تبیین نقش شهرداری تهران برای ارتقای منزلت اجتماعی ایثارگران شهر تهران متناسب با حوزه اختیارات و امکانات
- بررسی وضعیت فعلی، آسیب شناسی وضعیت فعلی و بررسی وضعیت مطلوب ایثارگران از نظر منزلت اجتماعی
- آسیب شناسی مداخلات انجام گرفته از سوی شهرداری در امور ایثارگران و ارتقای منزلت اجتماعی آنها
- بررسی نقش و ظرفیت سازمان‌های مردم نهاد (ایثارگران و دیگر نهادهای فرهنگی مرتبط) شهر تهران در همکاری برای ارتقای منزلت اجتماعی ایثارگران
- ارائه مدل یا الگویی برای ارتقای منزلت اجتماعی ایثارگران متناسب با راهبردهای شهرداری تهران در این زمینه

۳. پیشینه

۱- راه‌های ارتقای منزلت اجتماعی معلمان شهر تهران

محقق: احد نویدی و محمود برزگر: تابستان سال ۱۳۸۲

محققان برای مطالعه وضع موجود منزلت اجتماعی معلمان در شهر تهران و شناسایی راه‌های ارتقای آن ۲۰۰ نفر از معلمان زن و مرد شهر تهران را از پنج منطقه آموزشی به شیوه تصادفی طبقه‌ای انتخاب و نظرات آنان را به وسیله مقیاس سنجش منزلت اجتماعی معلم جمع‌آوری کرده‌اند. همچنین نظرات ۳۳ نفر از صاحب‌نظران تعلیم و تربیت را به شیوه هدفمند و بر اساس در دسترس بودن انتخاب و از طریق مصاحبه انفرادی جمع‌آوری کرده‌اند و سپس نتایج پژوهش را بر اساس ترکیب نظرات دو گروه یاد شده تنظیم کرده و راهکارهایی را برای انجام اقدامات لازم به دست‌اندرکاران پیشنهاد داده‌اند.

۲- بررسی شاخص‌های منزلت از دیدگاه کارکنان ناجا.

مجری تحقیق: سید حسین عبداللهی‌زاده، سال ۱۳۸۴.

در این تحقیق جامعه آماری شامل کارکنان پایور و پیمانی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (ناجا) اعم از نظامی و غیرنظامی است. نمونه آماری تحقیق ۳۰۰۰ نفر بوده است. این نمونه در بین استان‌ها (۱۲ استان) و شهرستان‌های انتخاب شده، متناسب با تعداد کارکنان رشته‌های شغلی مستقر در هر شهرستان توزیع گردیده است. نظرات کارکنان به وسیله مقیاس سنجش منزلت گردآوری کرده‌اند.

۳- بسته اجرایی بنیاد شهید و امور ایثارگران

هیئت وزیران بنا به پیشنهاد بنیاد شهید و امور ایثارگران و تأیید معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهوری و به استناد ماده ۲۱۷ قانون برنامه پنج ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران بسته اجرایی بنیاد شهید و امور ایثارگران را تصویب کرد.

۴- لایحه جامع خدمت رسانی به ایثارگران

۴. قلمرو سازمانی، محدوده مکانی و زمانی

جامعه هدف این پروژه ایثارگران شهر تهران هستند. قلمرو سازمانی آن، شهرداری تهران و قلمرو مکانی آن شهر تهران است. این مطالعه در سال ۱۳۹۴ به انجام خواهد رسید و در صورت نیاز به آمار و اطلاعات در دوره‌های زمانی مختلف، آمارهای ده ساله منتهی به سال ۱۳۹۴ مورد نظر خواهد بود.

۵. رئوس شرح خدمات

مراحل	عنوان مرحله	عناوین تفصیلی فعالیت‌های هر مرحله	خروجی‌های هر مرحله
مرحله اول	مطالعه نظری و بررسی پیشینه موضوع	۱. مطالعات اولیه: مرور مبانی نظری	ارائه ادبیات موضوع (چگونگی تغییر در نظام منزلت اجتماعی و ...) گزارش تجربیات کشورهای آلمان، فرانسه و ... در زمینه منزلت (حداقل ۵ کشور) ارائه تصویری از موضوع منتج از مطالعات قبلی ارائه دیدگاه‌های برخی صاحب‌نظران کشورهای غربی و اسلامی درباره منزلت اجتماعی ارائه گزارش تبیین تئوریک مساله منزلت اجتماعی
		۲. گردآوری مطالب اسنادی: مطالعه اجمالی تجربیات خارجی	
		۳. گردآوری مطالب کتابخانه‌ای: مطالعه سابقه موضوع در داخل کشور	
		۴. تدوین ادبیات موضوع و پیشینه	
		۵. تبیین تئوریک مساله منزلت اجتماعی	
مرحله دوم	آسیب‌شناسی وضع موجود ایثارگران و اقدامات و عملکرد نهادهای عمومی و دولتی	۱. بررسی وضعیت موجود منزلت ایثارگران	گزارش وضعیت موجود گزارش آسیب‌های وضعیت موجود گزارش عملکردها و مداخلات صورت گرفته مبتنی بر آسیب‌شناسی (نهادهای مسئول) گزارش علل و عوامل کاهش منزلت اجتماعی ایثارگران گزارش از تصویر وضعیت مطلوب
		۲. آسیب‌شناسی وضع موجود ایثارگران	
		۳. سبب شناسی و علت شناسی کاهش منزلت اجتماعی ایثارگران	
		۴. بررسی وضعیت مطلوب منزلت ایثارگران	
		۵. بررسی مداخلات صورت گرفته از سوی شهرداری و سایر نهادهای عمومی و دولتی	
مرحله سوم	شناسایی اقدامات انجام شده و ظرفیت‌های موجود تشکل‌های مردم نهاد	۱. شناسایی تشکل‌های مردم نهاد فعال در زمینه ایثارگران	گزارش درباره سازمان‌های مردم نهاد مرتبط با ایثارگران بررسی شیوه‌های تعامل و چگونگی به کارگیری سازمانهای مردم نهاد جهت ارتقای منزلت اجتماعی ایثارگران توسط شهرداری ارائه مدل یا الگویی عملی در خصوص نحوه تعامل تشکل‌های مردم نهاد با شهرداری
		۲. تشریح وضعیت موجود تشکل‌های مردم نهاد مرتبط با ایثارگران	
		۳. بررسی نحوه تعامل تشکل‌های مردم نهاد با شهرداری در خصوص افزایش منزلت اجتماعی ایثارگران	
		۴. ارائه مدل یا الگویی عملی در خصوص نحوه تعامل تشکل‌های مردم نهاد با شهرداری در خصوص افزایش منزلت اجتماعی ایثارگران	
مرحله چهارم	سنجش نحوه ورود شهرداری به مساله	۱. طراحی پرسشنامه جهت پرسش از ایثارگران	تعیین شاخص‌های منزلت اجتماعی بر اساس اسناد بالادستی و چارچوب مفهومی مشخص شده.
		۲. انجام مصاحبه عمیق با مدیران شهری	
		۳. بررسی نتایج پرسشنامه	
		۴. تعیین شاخص‌های منزلت اجتماعی ایثارگران	
		۵. پیشنهاد موارد مداخلات شهرداری تهران به منظور ارتقای منزلت اجتماعی ایثارگران	
مرحله پنجم	ارائه مدل عملی	۱. مدل و الگوی ارتقای منزلت اجتماعی ایثارگران متناسب با راهبردهای شهرداری تهران در این زمینه	راهکارهای تحقق الگو یا مدل ارتقای منزلت اجتماعی ایثارگران

مراحل	عنوان مرحله	عناوین تفصیلی فعالیت‌های هر مرحله	خروجی‌های هر مرحله
		۲. راهکارهای نهادینه سازی و فرهنگ سازی در منزلت اجتماعی ایثارگران	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری از تمام فرآیند پژوهش

۷. خروجی‌های مورد انتظار و کاربرست

- ۱- گزارش تبیین تئوریک مساله منزلت اجتماعی
- ۲- گزارش دیدگاه‌ها و نظرات اندیشمندان مسلمان و غیرمسلمان درباره منزلت اجتماعی
- ۳- گزارش وضعیت موجود منزلت اجتماعی ایثارگران تهران
- ۴- گزارش آسیب‌شناسی وضعیت موجود منزلت اجتماعی ایثارگران تهران
- ۵- گزارش تجربیات دیگر کشورها در زمینه منزلت اجتماعی نیروهای جنگ دیده
- ۶- ارائه مدل و الگوی ارتقای منزلت اجتماعی ایثارگران متناسب با راهبردهای شهرداری تهران در این زمینه
- ۷- راهبردها و راهکارهای تحقق الگو یا مدل ارتقای منزلت اجتماعی ایثارگران
- ۸- پیشنهاد موارد مداخلات شهرداری تهران به منظور ارتقای منزلت اجتماعی ایثارگران
- ۹- بررسی شیوه‌های تعامل و چگونگی به کارگیری سازمانهای مردم نهاد جهت ارتقای منزلت اجتماعی ایثارگران توسط شهرداری

۸. مراحل و مدت زمان انجام پروژه

مرحله	مدت زمان انجام مرحله (ماه)	وزن هر مرحله نسبت به کل پروژه (درصد)
مرحله نخست: مطالعه نظری و بررسی پیشینه موضوع	۲ ماه	۱۵ درصد
مرحله دوم: آسیب‌شناسی وضع موجود ایثارگران و اقدامات و عملکرد نهادهای عمومی و دولتی	۲ ماه	۲۰ درصد
مرحله سوم: شناسایی اقدامات انجام شده و ظرفیت‌های موجود	۲ ماه	۲۵ درصد
مرحله چهارم: سنجش نحوه ورود شهرداری به مساله	۲ ماه	۳۰ درصد
مرحله پنجم: ارائه مدل عملی	۱ ماه	۱۰ درصد
مجموع	۹ ماه	۱۰۰

۹. حداقل تخصص‌ها و تجربیات مورد انتظار (حداکثر ۱۰۰ کلمه)

ردیف	مدرک تحصیلی	تخصص	تعداد	مسئولیت در پروژه
۱	دکتری	جامعه‌شناسی فرهنگی	۱	مدیر
۲	دکتری	مدیریت فرهنگی	۱	مشاور
۳	کارشناسی ارشد	سیاستگذاری اجتماعی	۲	همکار
۴	کارشناسی ارشد	مددکاری اجتماعی	1	همکار
۵	کارشناسی ارشد	جامعه‌شناسی توسعه	۱	همکار
6	کارشناسی ارشد	مدیریت شهری	1	همکار

۱۰. جمع کل هزینه‌ها

قیمت برآوردشده برای انجام این پروژه، ۸۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال (معادل ۸۰/۰۰۰/۰۰۰ میلیون تومان) می‌باشد که به تفکیک هر مرحله براساس شرح خدمات تفصیلی در جدول زیر تدقیق گردیده است.

۱۱. اسناد و مدارک پیشنهادی جهت استفاده در تنظیم پروپوزال

مفاد برنامه عملیاتی ۵ ساله دوم شهرداری تهران (۹۳-۹۷)

سند راهبردی خدمات‌رسانی به رزمندگان

تهیه فهرست سایر اسناد مرتبط بر عهده پیشنهاددهندگان می‌باشد.